

Prilagodjevanje sožitju v skupnem svetu

Vloga kuhinje v zblizanju različnih skupin

Piše dr. Margaret Mead

Vsako ve, da se razlikuje kuhinja različnih narodnostnih skupin in nekatere skupine pripravljajo jedila ne samo na svoj poseben način, ampak tudi po gotovih verskih predpisih, bodisi ob gotovih dneh v tednu ali pa ob nekaterih praznikih. In ko hodijo ljudje mimo izložbenih oken trgovin, kjer vidijo svojevrstna živila, jim to ali vzbuja radovednost ali pa jih odbija z gotovo mero podzavestne mrznje do vsega tega. V zadnjem slučaju se po tem ta podzavestna mrznja raztegne tudi do ljudi, ki to hrano uživajo in ki so morebiti njih sosedje. Kajti končno so ljudje, kar jedo in če se potem nekdo upira recimo česen, ki je morda gotovi skupini priljubljen, se mu nazadnje upira tudi ta skupina. Po drugi strani pa namore igrati privlačna hrana gotove skupine veliko vlogo zblizanja, kajti, uživanje njih vrste jedil ustvarja prijateljsko nagnenje do te skupine.

Sicer pa nobena skupina ljudi na svetu ne uživa vseh užitnih stvari, ki jih je dobili ali ki so na razpolago v onem kraju sveta, kjer ena ali druga narodnost ali plemenska skupina živi. Različne skupine ljudi si pripravljajo hrano po svojem okusu, smatrajo za užitne le gotove živali ali tudi samo dele nekaterih živali, kot tudi gotovo zelenjavo in sočivje ter sadje, dočim po njihovem naziranju spada vse drugo k neužitnim stvarim. Večina ljudi dela razloček med hrano, ki je za živali — živalska krma, pasja hrana, prašičja krma in piča za kure — ter hrano, ki je za ljudi.

Pogosto pa je tudi hrana za ljudi porazdeljena v svoje kategorije, kot hrana, ki jo uživajo bogatejši sloji in hrana revnejših ljudi. To razločevanje pa ni ne pomenilo toliko, če bi na pr. vsi ljudje imeli v tem pogledu isto mnenje, toda dejstvo je, da kar je smatrano v eni skupini kot hrana ali krma za živali, je morda v drugi skupini cenjeno in uporabljano kot hrana za ljudi ... in ko se pripeti, da prideta taki dve skupini skupaj in živita morda celo sosesčini, tedaj prva skupina gleda z viška dol na drugo, češ, "ti pa jedo, kar smo pri nas dajali prašičem ..."

V nekaterih krajih Evrope na pr. je bilo malo belega kruha in malo belega sladkorja, radi česar se je oboje smatralo za razkošno hrano in tako so mnogi priseljenci iz takih delov Evrope tu v Ameriki gledali na bel kruh kot na znak obilnejšega blagostanja, saj so v njih starem kraju jedli bel kruh in se sladkali s pravim sladkorjem vendar samo bogati in aristokratski ljudje, dočim so si te stvari sedaj mogli privoščiti vsi.

Ali po drugi strani pa se je v Ameriki razvila v novejših časih takozvana znanost nutricionije, ki razlaga ljudem, katera hrana je najprimernejša za ohranitev zdravja in telesnih moči in z vidika te znanosti o predilni vrednosti raznih jedil, je za dnevno uživanje belega kruha ali pa prevelike množine sladkorja naravnost zdravju škodljivo.

Nova znanost prehrane tudi kaže, da je zdravo uživati krompir, posebno pečen, z olupki v roki — z olupki, ki so bili vendar samo prašičja krma! Dalje ta znanost svetuje uživanje črnega in ne belega kruha, s čimer postavlja na glavo naziranje, da je bel kruh znak blagostanja in obilnega življenja.

Otroci, ki zdaj dobivajo v šoli pouk o pravilni prehrani, se mnogokrat strmujejo domače kuhinje, ker ista ne vsebuje tega, kar je navedeno na jedilnih listih učnih knjig o nutricioniji. Tako se zgodi, da pridejo različne kuhinjske tradicije v konflikt medsebojno in potem pa še z ameriški tozadnevni običaji in novejšimi nazori glede kuhinje.

Otroci, ki se vedno radi obredajo med seboj radi gotovih navad ali običajev, dražijo otroške eno skupine, ker so v njih kuhinjska čislana n. pr. zabja črna ali pa zmerjajo druge s papetarijo, ter očita jo zopet tretjim, da jedo mnogo mehkega živila. Naravno je, da tako zmerjanje otroke žali in se potemtujno paramočene, ker se jim zmerja nekaj, kar jim je zelo

nje in deljenje jedil pomeni tudi, da se na ta način znebimo naziranja, da je ta ali ona jed čudna, barbarska "ter nevžitna za ljudi" ...

Uživanje jedil, pripravljenih v kuhinjah drugih skupin, ustvarja tudi boljše sosesko razpoloženje, kajti kuhinjski duhovi, ki so prej dražili nosnice, se potem ne zde več zoprni, ampak naravnost prijetni, ker smo pač spoznali, da so za temi duhovi imenitna jedila. In s tem smo se seveda primaknili bližje svetlu naših sosedov iz drugih skupin.

V vsaki zgodovinski dobi so živeli ljudje, ki so bili kozmopolitanski ali svetski — živeli so v svetu in ne zgolj v svojem narodnem ali skupinskem običaju. Niso se omejevali le na domače šege in navade, pač pa so jedli hrano raznih narodov, uživali gledališko, glasbeno in drugo umetnost različnih narodov in dežel. Seveda so bili ti kozmopolitanci v starih dobrih časih navadno petični ljudje, ki so si lahko privoščili potovanje po tujih deželah ...

V Ameriki danes ni treba, da je človek bogat, da si privoščijo kakšno specialiteto, kakršno poznajo v Budapešti, v Moskvi, v Bombaju, v Pekingi ali v mestu Oslo. V stoterih ameriških naseljih in krajih je mogoče dobiti jedila najrazličnejših kuhinj, ki jih navadno istovestimo z magičnimi imeni daljnih krajev in mest. Ni nam niti treba na potovanje, da okusimo te dobrote, — zblizanje z našimi sosedmi nas dovede do teh imenitnih dobrot.

Proučevalci ljudskih navad v pogledu jedil dajejo priznanje vsakemu človeku, ki je vedno pripravljen poskusiti kaj novega v kuhinjski umetnosti, ker to je zdrava radovednost in obenem znak zdravega apetita ter zdravega in dostopnega naziranja do življenja. Na isti način bi morali gledati tudi na svoje sosedje in druge ljudi, ki imajo drugačne navade od naših — če poskusimo jesti njih jedila, kako njih posebno delikateso, tedaj se bomo naučili prijateljskega nagnenja do njih baš zato, ker nam ugaja nekaj iz njih kuhinje. — Flis.

Stimson razkril izgube v Italiji

Cez sto tisoč ubitih, ranjenih in ujetih

Washington, D. C., 7. maja. — Vojni tajnik Henry L. Stimson je na konferenci s časnikarji razkril ameriške izgube v Italiji od začetka vojnih operacij do 28. aprila tega leta.

Izgube pete ameriške armade znašajo 109,163, med temi 21,577 ubitih, 77,248 ranjenih in 10,338 ujetih in pogrešanih vojakov. Te je armada utrpela pred brez-pogojno kapitulacijo nemških armad v Italiji.

Skupne ameriške izgube na vseh frontah od začetka vojne znašajo 950,472. Armada je izgubila 848,089 mož, bojna morarica, obrežne straže in zbori pomorščakov pa 102,383 mož. Izmed ameriških vojakov, ki so bili ranjeni v bitkah s sovražniki na vseh bojiščih, se jih je 275,467 vrnilo v akcijo.

Macedonija — nova balkanska država

Napisal Donald Bell

V teh dneh, ko se podira Nemčija in razpada v prah, posveča svet malo pozornosti dejstvu, da se je rodila nekje v centru Balkana nova državna ideja — prišel pa bo čas, ko bo zavzemala Macedonija mnogo prostora na prvih straneh časopisov.

Ustanovitev avtonomne macedonske vlade v okviru jugoslovanske federacije je mnogo več kot le začasen poskus izmiriti star notranji prepir med južnimi Slovani. Zadeva se ne tiče zgolj Jugoslavije, temveč ravno tako tudi Bolgarije in pred vsem tudi Grčije. Grčija pa je navzlic Jalti vendar del angleške sfere vpliva — a Jugoslavija se močno naslanja na Sovjetsko Rusijo. Zadeva se tiče torej interesov tudi samih velikih sil.

Ves svet je pričakoval, da se bo Jugoslavija reorganizirala na temeljih federalizma. Po zadnji vojni je postala Srbija kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, toda kljub temu, da se je imenovala Jugoslavija, Hrvati in Slovenci niso nikdar dobili svoje obljubljene avtonomije, temveč so bili pod nadzloro Srbov. Maršal Tito je star hrvaški federalist. Jasno je bilo, da bo nastala iz Jugoslavije federacija najmanj treh narodov — Srbov, Hrvatov in Slovencev. Da bosta dobili tudi Bosna in Črna gora svojo avtonomijo, je bilo tudi že povedano. Toda zdaj je bila dodana še tretja dežela, Macedonija, dežela, katere meja sploh ni mogoče povedati.

Aleksander Veliki je bil macedonec. Že to samo dejstvo nam pove, kako težko je očrtati v par besedah zgodovino Macedonije, ki se razteza preko 2000 let. V Macedoniji žive med seboj pomešani Slovani, Turki, Albanci, Grki in Rumuni. Tudi v verskem pogledu je tam velika mešanica. Najboljšo razlago, katero si morem misliti, daje francoska beseda "macedoine", ki ima dvojno pomenov. Prvi pojm označuje dobro znano jed, v kateri so pomešane najrazličnejše zelenjave ali vrste sadja, drugi pa označuje v literaturi mešanico pesmi in proze — v vsakem slučaju torej mešanico čisto različnih elementov. To je tudi vzrok, da zahtevajo vsi sosedni narodi Macedonijo zase.

Prebivalstvo te dežele pa nikakor nima vtisa, da pripada bodisi Grčiji, Bolgariji ali Srbiji. Navzlic vsem svojim razlikam se smatrajo sami sebe za Macedonce.

Nobeni državi se še nikdar ni posrečilo, da popolnoma izmiri to precej siromašno in tudi ne zdravo o z e m l j e. Macedonska plemena so vsa znana kot izredno bojevit in hrabra — toda preko tega so Macedonci slavni tudi radi svoje sposobnosti v zatratih. Macedonija je dežela tako zvanih komitašev in domovino najbolj razširjene teroristične organizacije vse jugovzhodne Evrope — tako zvane I.M.R.O., ali Internacionalna macedonska revolucionarna organizacija. Geslo te organizacije je bilo vedno: "Svoboda ali smrt, za Macedonijo."

Izredno verjetno je, da bo avtonomija, katero je dobila Macedonija v okviru jugoslovanske federacije, z navdušenjem pozdravljena, in sicer ne le v onem delu dežele, ki je bil prej pod srbsko nadzloro, temveč tudi tam, kjer vladajo Grki — in tu postaja stvar težavna in zapletena.

Maršal Tito, ki je bil te dni v Moskvi, je izjavil v nekem intervjuju, da "je vprašanje teritorialnih zahtev v grškem delu Macedonije za zdaj brez interesa," toda da se Jugoslavija ne bo protivila željam Macedonije, ako se bodo želeli združiti. Tri besede v tem intervjuju, ki je bil objavljen v listu New York Times, so izredno velikega pomena. Dvojica teh besede je "za zdaj," a tretja je beseda "Macedoncev". Grčija namreč ne priznava posebnega macedonskega naroda, tako da ostane macedonskim revolucionarjem le ena sama nada, ako streme za tem, da bi zedinili ozemlje, na kate-

Slovenska partizanska pesem

Zbral in uredil Mile Klopčič

Ana Vrhek:

Sestri izgnanki

Škrjanček žgoel je nad poljem veselo, na njivah bogatih je klasje zorelo, dišale so trate, šumeli gozdovi, in polje v sto živih je barvah cvetelo.

Hodili sva skupaj po pisanih tratah, prepevali pesmi sva naših deklet, kako je radosten in poln bil zanos vseh najinih misli radostni polet.

Ne kloni zdaj glavo, o sestra izgnanka, glej v zarjeh že naša obzorja žare, spet pel bo nad poljem škrjanček veselo, spet s cvetjem obrobline bodo steze.

V svobodi zadihala zemlja bo naša in narod junaški slavil bo svoj dan, z temnih dni suženjstva v novo življenje bo šel vriskajoč preko cvetnih poljan.

★

Ljubani:

Iznanci

Zamudna in trudna se kljukasta kača ostudna plazi v aprilsko noč. Kam hitiš? Kam vlečeš raztegnjeni tovor teles? Kje oder postaviš za mrtvaški ples? Kje žela aplavz boš sadistov? Vagoni molče ...

Vsi črni, pošastni drve kot misel napačna v praznine. Hej, krvnik, z mečem nasladi, še strašljive zločinske parade pred krovom brezupno vpljočih? Postoj, za trenutek postoj, da moje oko se napije, z obraza si tvojeje nalije le strup za bodočo osvetlo! Se hip ...

zamudna in trudna se kljukasta kača ostudna odplazi v noč hahlajoč ...

★

Mirta:

Pionirček

Fonček je prišel, torbico nosi, za partizane živeža prosil.

Soseda je dala jajčeca tri, mala Marjanca pa ščepec soli.

Mamica moja pa žlico zabele, da se za ponev ne bodo prijele.

rem žive mešani rodovi, ki se smatrajo za Macedonce.

Edino upanje bo zanje, da se temno združijo okoli nove avtonomne federalne enote Jugoslavije ter poskusijo pridružiti ostale te avtonomni enoti. Ako pride do tega, bi izgubila Grčija važno luko Solun, in ruska vplivna sfera bi si priborila dohod do Egejskega morja. To je ona točka, na kateri se vpletajo v to zadevo britanski interesi.

To je tudi vzrok, da moremo reči brez strahu pred zmoto, da bo Macedonija nekoč zavzemala mnogo mesta v naših časopisih. — ONA.

Podzemeljske tovarne v Nemčiji

Washington. (ONA) — Sovjetski informacijski buletin objasnjuje, kako nameravajo Nemci izkoristiti svoje podzemeljske tovarne za predpripravo na tretjo svetovno vojno. Eden ruskih častnikov je prepotoval skoro štiri milje dolge podzemeljske naprave v Budimpešti, katere so bile posvečene nemški vojni produkciji.

Pri Poznani so naleteli Rusi na podzemeljsko tvornico v kletih stare trdnjave, kamor so Nemci preselili tovarno Focke-Wulf iz Bremena. V Parizu so bili deli podzemeljske železnice spremenjeni in podzemeljske tovarne, v katerih so izdelovali kroglične ležaje. V drugih jamah na Francoskem so Nemci izdelovali svoje takozvane letelice bombe. Na ukrajinski fronti pa so ruske čete našle popolnoma opremljeno podzemeljsko tovarno za letala, katere Nemci niso imeli časa poškodovati, ker so Rusi prehitro prodrli naprej. Tovarna je bila pod popolno kontrolo nemške delovne organizacije Todt, katere vodja je bil ubit na ruski fronti.

Rusi so prepričani, da bodo

Tovarišu

Mitraljezi pojo skozi mrak, smrt pojo banditom, z bombami in ekrazitom partizan si utira korak.

Šepet se začuje skoz mrak: "Tovariš, zadet sem, skeli." Tam Miha v snegu leži, s prsi lije se mu trak.

"Tovariš, vidim," mi reče, "Bele vasice in mesta, vidim njive zoreče, v naročju njih beli se cesta."

"Od hribov se pesem odbija. Tu srečno ljudstvo živi, tiranov trpinov več ni, svobodno se ljudstvo razvija."

"Vidim, tovariš," šepet, "vidim, kako svoboda prihaja, vidim, kako se novo življenje poraja."

Besede te s trudom izreče, pogled se mu zadnjič zmešlji ... On videl že prve je dni.

★

Tatjani

V svojem mlademu svetu si nosila zavest, da ljubiš svojo domovino. Tako si rasla in si se učila, živela si med nami, med mladino.

Potem nas je napadel tujec, in mi pošteni, kot en mož, smo prvi pohiteli v boj, tja v prve vrste, v boj na nož.

In z nami šla si tudi ti.

Veselje pozabila si in smeh, in pozabila si mladostne želje, in le en cilj sem v tvojih bral očeh: Iznat tujce, lačne naše zemlje!

Se veš, ko si mi včasih govorila, ko gledala sva filme o junakih, ki umirajo za njim najlepše cilje, da rada bi umrla take smrti.

Sedaj se ti je želja izpolnila.

Se vidim te. Vesela in vzravnana si nepremično zrla mi v oči. "Pozdravljen! Zdaj za nekaj dni odhajam; če se ne vrnem več, maščuj me ti!"

Ko smo te zjutraj našli vse krvavo, mi v boli vztrepetal je srce. In spomnil sem se tvoje zadnje želje ...

A zdaj ti pravim: "Maščeval sem te!"

MATERINSKI "TEDEN" V CHICAGO

Ta teden je materinski teden v čikaških cvetličarnah. Navadno smo ga praznovali le na Materinski Dan, ki letos pade na nedeljo, 13. maja, toda letos bodo čikaški cvetličarji rabili vse teden, da dobe in razpošljejo cvetice na mnogoštevilne kraje, naročene od vojaštva iz vseh delov sveta in civilnega občinstva. Nekaj vrst cvetic, posebno nagejnov, bo zmanjkalo, toda naročila vojakov, telegrafično ali telefonično sprejeta bodo prva na vrsti. Civilisti pa bodo naprošeni, da se njih naročila dostavljajo v prvih dneh materinskega tedna, ker s tem bo zagotovljena sigurna in pravočasna dostava. Najbolj popularne cvetice so vrtnice in lončkih in več drugih pomladanskih rož, katere lahko mati pozneje lahko presadi v svoj vrt.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

CVETICE ZA MATERINSKI DAN

NIČ DRUGEGA NE NADOMESTI TEGA

Sunday, May 13

IZRAZITE SE Z CVETLICAMI

Allied Florists' Association of Illinois
YOUR FLORIST CAN TELEGRAPH FLOWERS TO ANY POINT IN AMERICA

Oči vseh so danes uprte na konferenco združenih narodov v San Franciscu.

